יוצא לאור ע"י
חסידי ברסלב
יבנאל

אַשְׁרֵי הָאִישׁ
עַל
סֵפֶר תְּהִלִּים

מאת ראש חבורתנו חסידי ברסלב, האי"ש אשר על העדה,
מורנו ורבנו הרה"צ רבי יצחק שמואל אהרן לעזער שליט"א

מִזְמוֹר ג

"אֲנִי שָׁכַבְתִּי וָאִישָׁנָה הֱקִיצוֹתִי כִּי ה' יִסְמְכֵנִי" (תְּהִלִּים ג, ו).

וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק, מַה הַחִדּוּשׁ שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, בָּא לְהַשְׁמִיעֵנוּ בְּאָמְרוֹ "אֲנִי שָׁכַבְתִּי וָאִישָׁנָה", הֲרֵי שֵׁנָה הִיא פְּעֻלָּה הַשַּׁיֶּכֶת בְּכָל אָדָם?

וְעוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק, הֲרֵי כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "שָׁכַבְתִּי וָאִישָׁנָה", כָּךְ גַּם הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת כָּתוּב "הֱקִיצוֹתִי וְקַמְתִּי", כִּי כְּמוֹ שֶׁאָדָם שׁוֹכֵב בְּמִטָּתוֹ וּלְאַחַר מִכֵּן יָשֵׁן, כָּךְ הוּא גַּם מֵקִיץ מִשְּׁנָתוֹ וּלְאַחַר מִכֵּן קָם מִמִּטָּתוֹ, וְאִם כֵּן, מַה הַטַּעַם שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, הִזְכִּיר רַק שֶׁהֵקִיץ מִשְּׁנָתוֹ?

וְעוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק, הֲרֵי פְּעֻלַּת הַסְּמִיכָה (פֵּרוּשׁ, תְּמִיכָה) שַׁיֶּכֶת יוֹתֵר בְּמַצָּב שֶׁל קִימָה מֵאֲשֶׁר בְּמַצָּב שֶׁל שֵׁנָה, וְאַף עַל פִּי כֵן דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, נוֹתֵן טַעַם לִשְׁנָתוֹ, וְהַטַּעַם הוּא "כִּי ה' יִסְמְכֵנִי", וְאִם כֵּן, מַה הַקֶּשֶׁר וְהַשַּׁיָּכוּת בֵּינֵיהֶם?

וְיֵשׁ לוֹמַר, כִּי הִנֵּה עַל יְדֵי הַשֵּׁנָה דִּקְדֻשָּׁה זוֹכִים לִדְבָרִים טוֹבִים, וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר (בְּרֵאשִׁית ב, יח): "לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ", וְלָכֵן הִפִּיל תַּרְדֵּמָה עָלָיו, לָקַח אַחַת מִצַּלְעוֹתָיו וַיִּצֶר אֶת חַוָּה (עַיֵּן שָׁם כא - כב). נִמְצָא, שֶׁעַל יְדֵי הַשֵּׁנָה זָכָה הָאָדָם לְטוֹב, הַיְנוּ לְזִוּוּגוֹ, וּכְמוֹ שֶׁרַבֵּנוּ ז"ל אוֹמֵר (לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א סִימָן נד): שָׁצָרִיךְ לִזְכֹּר תָּמִיד אֶת הָעוֹלָם הַבָּא, הֵן בִּכְלָלִיּוּת כְּשֶׁמַּקִּיץ מִשְּׁנָתוֹ, וְהֵן בִּפְרָטִיּוּת כְּשֶׁמַּעֲמִיק מַחֲשַׁבְתּוֹ וּמֵבִין אֶת הָרְמָזִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְרַמֵּז לוֹ בְּכָל יוֹם, בְּמַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה, וְהַמּוֹן עַם שֶׁאֵין לָהֶם אֶת הַשֵּׂכֶל לְכָל זֶה, כָּל זֶה נַעֲשֶׂה אֶצְלָם עַל יְדֵי הַשֵּׁנָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. נִמְצָא, שֶׁעַל יְדֵי הַשֵּׁנָה זוֹכִים לְטוֹב, הַיְנוּ לְדַבֵּק נִשְׁמָתָם בָּעוֹלָם הַבָּא.

וְזֶה מַה שֶּׁרַבֵּנוּ ז"ל (לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א סִימָן לה):

שֶׁעִקַּר חִדּוּשׁ הַמֹּחִין, הַיְנוּ חִדּוּשׁ הַנְּשָׁמָה, הוּא עַל יְדֵי הַשָּׁנָה, כִּי כְּשֶׁהַמֹּחִין מִתְיַגְּעִים וּמִתְעַיְּפִים, עַל יְדֵי הַשָּׁנָה הֵם מִתְחַדְּשִׁים וּמִתְחַזְּקִים, בִּבְחִינַת (אֵיכָה ג, כג): "חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ" (עַיֵּן זֹהַר הַקָּדוֹשׁ בְּרֵאשִׁית יט. וַיְקַהֵל ריג:), אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת שֶׁל שָׁנָה, וְאַחַת מֵהֶן הִיא הַשָּׁנָה בְּגַשְׁמִיּוּת, שֶׁאָדָם הוֹלֵךְ לִישֹׁן בְּתִמִּימוּת וּבְפָשִׁיטוּת בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְיַגֵּעַ מֹחוֹ, וּבְתוֹךְ הַשָּׁנָה הוּא נָח, וְעַל יְדֵי זֶה הוּא מִתְחַדֵּשׁ וּמִתְחַזֵּק בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַיֵּן שָׁם.

וְזֶה מַה שֶּׁחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה ט סִימָן ו) **עַל הַפָּסוּק** (בְּרֵאשִׁית א, לא): "וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד", זוֹ הַשָּׁנָה, וְלִכְאוֹרָה יִפָּלֵא, הֲרֵי שֵׁנָה לָרְשָׁעִים, הֲנָאָה לָהֶם וַהֲנָאָה לָעוֹלָם, כִּי עַל יָדָהּ אֵינָם יְכוֹלִים לַחֲטֹא, אֲבָל שֵׁנָה לַצַּדִּיקִים, רָעָה לָהֶם וְרָעָה לָעוֹלָם, כִּי עַל יָדָהּ אֵינָם יְכוֹלִים לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה (עַיֵּן סַנְהֶדְרִין עא:), וְאִם כֵּן, אֵיךְ הַשָּׁנָה הִיא טוֹבָה מְאֹד לַצַּדִּיקִים? אֲבָל הַתְּשׁוּבָה הִיא, כְּשֶׁהֵם יְגֵעִים בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְהוֹלְכִים לִישֹׁן, כְּדֵי לָתֵת מְנוּחָה לַמֹּחִין שֶׁלָּהֶם, אֲזַי הַשָּׁנָה הִיא טוֹבָה גַּם לָהֶם, כִּי כְּשֶׁהֵם קָמִים, הֵם מִתְחַדְּשִׁים וּמִתְחַזְּקִים בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה וּבַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַיֵּן שָׁם.

וְזֶה מַה שֶּׁכָּתוּב (אִיּוֹב ג, יג): "יָשַׁנְתִּי", כְּשֶׁאֲנִי הוֹלֵךְ לִישֹׁן, כְּדֵי לָתֵת מְנוּחָה לַמֹּחִין שֶׁלִּי, הַשָּׁנָה הַזּוֹ הִיא טוֹבָה גְּדוֹלָה בִּשְׁבִילִי, כִּי "אָז יָנוּחַ לִי", שֶׁאָזְכֶּה לְמֹחִין חֲדָשִׁים וַחֲזָקִים, וּלְהִתְחַדֵּשׁ וּלְהִתְחַזֵּק בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

אָמְנָם כַּמָּה מִגְּדוֹלֵי הַהוֹרוֹת כָּתְבוּ (אֶשֶׁל אַבְרָהָם מִבּוּטְשַׁאטְשׁ סִימָן א; שוּ"ת מַהֲרַ"ם שִׁיק אוֹרַח חַיִּים סִימָן א וְעוֹד): שֶׁדַּי לִישֹׁן אַרְבַּע שָׁעוֹת בִּימָמָה, וְנָתְנוּ לְכָךְ סִימָן מֵהַפָּסוּק הַנַּ"ל, שֶׁהַמִּלָּה "אָז" עוֹלָה בְּגִימַטְרִיָּא **שְׁמוֹנָה**, וְהַמִּלָּה "לִי" עוֹלָה בְּגִימַטְרִיָּא **אַרְבָּעִים**, הַיְנוּ שֶׁדַּי לִישֹׁן שְׁמוֹנָה שָׁעוֹת וְלִהְיוֹת עֶר אַרְבָּעִים שָׁעוֹת, וּכְשֶׁמְּחַלְּקִים אֶת הַזְּמַן הַזֶּה לִשְׁתֵּי יְמָמוֹת, אֲזַי יֵשׁ אַרְבַּע שָׁעוֹת בְּכָל יְמָמָה, וְכָךְ נָהַג הַגְּרָ"א (עַיֵּן אוֹרְחוֹת רַבֵּנוּ חֵלֶק א עַמּוּד קפט בְּשֵׁם הַגָּאוֹן רַבִּי יַעֲקֹב יִשְׂרָאֵל קַנְיֶבְסְקִי זַצַ"ל).

אֲבָל הָרַמְבַּ"ם אוֹמֵר (הִלְכוֹת דֵּעוֹת פֶּרֶק ד הֲלָכָה ד): שֶׁיֵּשׁ לִישֹׁן שְׁמוֹנָה שָׁעוֹת בִּימָמָה, וְהַמָּגֵן אַבְרָהָם (אוֹרַח חַיִּים סִימָן רלח) גַּם נָתַן לְכָךְ סִימָן מֵהַפָּסוּק הַנַּ"ל, שֶׁהַמִּלָּה "אָז" עוֹלָה בְּגִימַטְרִיָּא **שְׁמוֹנָה**, הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לִישֹׁן שְׁמוֹנָה שָׁעוֹת בִּימָמָה, וְיֵשׁ שֶׁכָּתְבוּ שֶׁדַּי לִישֹׁן שֵׁבַע שָׁעוֹת בִּימָמָה (קַרְיָנָא דְּאִיגַּרְתָּא חֵלֶק סִימָן כח), וְחַכְמֵי הָרוֹפְאִים אוֹמְרִים, שֶׁדַּי לִישֹׁן שֵׁשׁ שָׁעוֹת בִּימָמָה (עַיֵּן בֶּן אִישׁ חַי שָׁנָה רִאשׁוֹנָה וַיִּשְׁלַח אוֹת א), וְלָכֵן כְּשֶׁאָדָם יָשֵׁן בֵּין שֵׁשׁ לִשְׁמוֹנָה שָׁעוֹת בִּימָמָה, כְּדֵי לָתֵת מְנוּחָה לַמֹּחִין שֶׁלּוֹ, אֲזַי הַשָּׁנָה הַזּוֹ הִיא טוֹבָה גְּדוֹלָה בִּשְׁבִילוֹ, כִּי עַל יָדָהּ יִזְכֶּה לְהִתְחַדֵּשׁ וּלְהִתְחַזֵּק בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

וְלָכֵן חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (נְדָרִים טו.): שֶׁהָאוֹמֵר 'שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אִישַׁן שְׁלֹשָׁה

יָמִים', הֲרֵי זוֹ שִׁבּוּעַת שָׁוְא, כִּי אָדָם אֵינוֹ יָכוֹל שֶׁלֹּא לִישֹׁן שְׁלֹשָׁה יָמִים רְצוּפִים, שֶׁהֲרֵי הַשֵּׁנָה נִצְרֶכֶת לוֹ מְאֹד לְחַדֵּשׁ אֶת הַמֹּחִין וְאֶת הַכֹּחוֹת שֶׁלּוֹ, וְלָכֵן מַלְקִין אוֹתוֹ עַל שְׁבוּעָתוֹ וְיָשֵׁן לְאַלְתַּר.

וְזֶה מַה שֶּׁאוֹמֵר ה"מְנַחַת אֶלְעָזָר" מְמוּנְקָאטְשׁ זַ"ל בְּשֵׁם תַּלְמִידֵי הַמַּגִּיד (סֵפֶר "דִּבְרֵי תוֹרָה" מַהֲדוּרָא תְּשִׁיעָאָה): שֶׁהַמַּגִּיד מִמֶּעזְרִיטְשׁ זַ"ל הִפְלִיג בְּמַעֲלַת וּבְצִרְךְ הַשֵּׁנָה בְּעֶרֶב שַׁבַּת קֹדֶשׁ בְּאָמְרוֹ, שֶׁתָּמוּהַּ בְּעֵינָיו, מַדּוּעַ לֹא נִכְתַּב בְּתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁצָּרִיךְ לִישֹׁן בְּעֶרֶב שַׁבַּת קֹדֶשׁ. וְיֵשׁ אוֹמְרִים בִּשְׁמוֹ, שֶׁתָּמוּהַּ בְּעֵינָיו, מַדּוּעַ לֹא נִכְתַּב בַּעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, שֶׁצָּרִיךְ לִישֹׁן בְּעֶרֶב שַׁבַּת קֹדֶשׁ, עַיֵּן שָׁם.

וְיֵשׁ לְהַמְתִּיק אֶת דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהֲרֵי בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ יֵשׁ מִצְוָה שֶׁל "זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ" (שְׁמוֹת כ, ז), שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת לְאָדָם מֹחַ מְיֻשָּׁב בְּלֵיל שַׁבַּת קֹדֶשׁ, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לִזְכֹּר אֶת נֹעַם וּקְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת, וּלְנַצֵּל אוֹתָהּ בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה, וֶהֱיוֹת שֶׁבְּעֶרֶב שַׁבַּת קֹדֶשׁ, בְּכָל בָּתֵּי יִשְׂרָאֵל טְרוּדִים מְאֹד בַּהֲכָנוֹת לִכְבוֹד הַשַּׁבָּת, וְאֵין הַמֹּחַ מְיֻשָּׁב כָּרָאוּי, עַל כֵּן מְכֻרָּח הָאָדָם לָלֶכֶת לִישֹׁן, וַאֲפִלּוּ מְעַט, כְּדֵי לָתֵת מְנוּחָה לַמֹּחַ, וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְמֹחַ זַךְ וְצָלוּל, וּלְהִתְחַדֵּשׁ וּלְהִתְחַזֵּק בְּזִכָּרוֹן שַׁבַּת קֹדֶשׁ. נִמְצָא, כְּשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ לִישֹׁן עִם כַּוָּנָה לְחַדֵּשׁ אֶת הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ, אֲזַי הַשֵּׁנָה הִיא טוֹבָה מְאֹד בִּשְׁבִילוֹ, וְעַל יָדָהּ יִזְכֶּה לְהִתְחַדֵּשׁ וּלְהִתְחַזֵּק בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

וְזֶה מַה שֶּׁחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (בְּרָכוֹת ג:): שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, הָיָה מִתְנַמְנֵם עַד חֲצוֹת לַיְלָה כַּסּוּס, וּבַחֲצוֹת לַיְלָה הָיְתָה רוּחַ צְפוֹנִית מְנַשֶּׁבֶת בַּכִּנּוֹר שֶׁהָיָה תָּלוּי לְמַעְלָה מִמִּטָּתוֹ, וּמִיָּד הוּא הָיָה מִתְגַּבֵּר כַּאֲרִי לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה עַד עֲלוֹת הַשַּׁחַר, עַיֵּן שָׁם, הַיְנוּ שֶׁכָּל שְׁנָתוֹ שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, הָיְתָה עִם כַּוָּנָה אַחַת, שֶׁיִּזְכֶּה לְחַדֵּשׁ אֶת הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ, וּלְהִתְגַּבֵּר מֵחֲצוֹת הַלַּיְלָה בְּעֵסֶק הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה.

וְזֶהוּ הָרֶמֶז בִּדְבְרֵי דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, **"אֲנִי שָׁכַבְתִּי וָאִישָׁנָה"**, שֶׁכָּל שְׁנָתִי הָיְתָה תָּמִיד עִם כַּוָּנָה אַחַת, שֶׁאָזְכֶּה לְ**"הֶקִיצוֹתִי"**, הַיְנוּ לְהָקִיץ מִשְּׁנָתִי עִם מֹחִין חֲדָשִׁים, כְּדֵי לְהִתְגַּבֵּר בְּעֵסֶק הַתּוֹרָה וּבַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאֵינֶנִּי חוֹשֵׁשׁ שֶׁאֲמָשֵׁךְ אַחַר שְׁנָתִי יֶתֶר עַל הַמִּדָּה, **"כִּי הַוָּיָ"ה יִסְמְכֵנִי"** שֶׁלֹּא אַגִּיעַ לִידֵי כָךְ, אֶלָּא אֵשֵׁן כְּדֵי צָרְכִּי, הַיְנוּ כְּדֵי לְחַדֵּשׁ אֶת הַמֹּחִין שֶׁלִּי, **וְהָבֵן**.

בְּכָל עִנְיְנֵי הַגְּלִיוֹן נָא לִפְנוֹת לְמֵיל
m.l.mohorosh@gmail.com